

มนุษย์ผู้สร้างธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากค อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มนุษย์ผู้สร้างธรรมนะ ธรรมเกิดจากมนุษย์ เราก็เป็นมนุษย์ มนุษย์นี่เป็นผู้ที่ใกล้ธรรมะมาก มนุษย์นี่เป็นผู้ที่มีสมบัติ สมบัติทางโลกเป็นสมบัติทางโลก แต่ธรรมะนี้เป็นธรรมสมบัติที่ควรแก่ มนุษย์มหาศาลเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็เป็นมนุษย์ เกิดใน พระเจ้าสุทโธทนะ บิณฑาคารก็เป็นมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ แล้วเวลา มีคู่ครองก็เป็นมนุษย์ สามเณรอาฬลก็เป็นมนุษย์ นี่ธรรมะนี้สมควรแก่มนุษย์มาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมามหาศาลเลย กว่าจะตรัสรู้ธรรม กว่า จะตรัสรู้ธรรมนะ ถ้าไม่ตรัสรู้ธรรม มนุษย์ไม่มีธรรมะ ไม่มีธรรมะก็ใช้ชีวิตไปแบบมนุษย์ เป็น จักรพรรดิ เป็นกษัตริย์ เป็นสิ่งต่างๆ ในเรื่องของมนุษย์ สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ เป็นคุณงามความดี พระโพธิสัตว์สร้างสมบุญญาธิการมาอย่างนี้ไง แต่ถ้ามนุษย์ที่ไม่มีธรรมะ สร้างแต่โลก โลกนี้ มนุษย์เป็นคนสร้าง ธรรมชาติของโลก โลกนี้เป็นอินทรีย์ โลกนี้แตกตัวออกมาจากดวงอาทิตย์ แตกตัวออกมาจากจักรวาลเป็นโลก แล้วโลกนี้จะเคลื่อนไปหมุนเวียนไป ธรรมชาติจะหมุนเวียน ไป สิ่งที่เป็นโลกเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แต่มนุษย์เกิดในโลกนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะตรัสรู้แต่ละพระองค์ สิ่งที่ว่าเวลาธรรมะไม่มี ธรรมะไม่มี สิ่งที่ธรรมะไม่มีคือว่ามนุษย์ที่จะเข้าไปรู้ธรรมะนี้ไม่มี แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าที่ไปตรัสรู้ สิ่งนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม สิ่งนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์เพราะสิ่ง นี้เป็นสิ่งที่ชำระกิเลส ชำระสิ่งที่เป็นความกดดันในหัวใจ คนเราเกิดมาจะมีความทุกข์โดย ธรรมชาติ ทุกข์ถึงเป็นอริยสัจ ทุกข์ถึงเป็นความจริง

สิ่งที่เป็นความจริงมีอยู่แล้ว แต่ไม่มีผู้รู้ มนุษย์ที่ตรัสรู้เป็นผู้ที่รู้ธรรมขึ้นมาให้เราก้าวเดินตาม แต่ขณะที่ไม่มีธรรม คนที่ขวนขวาย คนที่จะเข้าไปรู้อะไรสิ่งนี้ต้องมีผู้ที่มีบุญญาธิการ คุณิ คุณัตว์เขามีหัวหน้าฝูง ถ้าหัวหน้าฝูงสัตว์นั้นเป็นผู้ที่ฉลาดเขาจะพาฝูงสัตว์นั้นร่มเย็นเป็นสุข ถ้าหัวหน้าฝูงนั้น สัตว์นั้นเป็นสัตว์ที่พาล มันจะรังแกฝูงของมันนะ ปกครองก็ปกครองด้วยความลำเอียงของสัตว์เป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยากอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ต้องสร้างคุณงามความดีไว้ พระโพธิสัตว์ต้องสร้างคุณงามความดี สิ่งสร้างคุณงามดีนี้เป็นบารมีธรรม มนุษย์เหมือนกัน คนเหมือนกัน แต่คนไม่เท่ากัน คือ ความรู้สึก ความนึกคิดของคนไม่เหมือนกัน สิ่งที่ไม่เหมือนกันมันมาจากไหนล่ะ? มันมาจากการสะสมการสร้างบุญญาธิการอันนี้มา

เวลาเราเกิดในสังคม ลูกหลานเรา หรือว่าเพื่อนฝูงสังคมของเรามีความคิดต่างๆ กันไป มีการเห็นแก่ตัว มีการเบียดเบียนกัน มีการทำร้ายกัน มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน สิ่งนี้มันเป็นเรื่องหยาบๆ นะ เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นสังคมของมนุษย์ เป็นเรื่องของกิเลส มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอาศัยอยู่ด้วยกัน สิ่งที่อยู่ด้วยกัน กิเลสตัณหาความทะยานอยากมันก็มีปัญหากันไปทั้งหมดเลย

แต่ก็มีสิ่งที่มีมนุษย์ที่ดี เขาเป็นคนดี เขาเจือจานสังคม เขาช่วยเหลือสังคม สิ่งนี้ที่สร้างสมมา พระโพธิสัตว์ก็เกิดจากสิ่งนี้ แล้วไม่ใช่เกิดเฉพาะในสังคมนี้นะ พระโพธิสัตว์เกิดมา ๔ อสงไขยแสนมหากัป กว่าจะได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะต้องมีการมีแก่กล้า จะต้องมีการมีบุญญาธิการสิ่งนี้จะออกไปค้นคว้านะ ค้นคว้าธรรมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นมา ธรรมนี้มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เสวยวิมุตติสุข เวลาเทศน์แสดงธรรมจักๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ เห็นไหม เทวดาส่งข่าวต่อๆ ขึ้นไปตลอดเลย นี่แม้แต่เทวดานะ เพราะเทวดาของเขาสิ่งความรู้สึกเขาเป็นทิพย์ สิ่งที่เป็นทิพย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ขณะที่เสวยวิมุตติสุขนี้เทวดาไม่รู้หรือ? รู้ รู้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม

แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้แสดงธรรมจักๆ นี่การแสดงออกมา นี่คือสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ใจ เวลาแสดงธรรมจักๆ กับปัญจวัคคีย์ การแสดงออกไปนี่เสียงออก นี่กิริยาของธรรม สิ่งที่เป็นสิ่งที่มรรคญาณที่จะเข้าไปเป็นอริยสัจที่จะเข้าไปทำลายกิเลส

เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศธรรมขึ้นมา เวลาเทศน์ปัญจวัคคีย์เทวดาก็ฟังด้วย สิ่งทีฟังด้วยเห็นไหม ส่งข่าวต่อๆ กันขึ้นไป แม้แต่สิ่งที่เป็บทัพย์ เป็บทวดา เป็บทอินทร์ เป็บทพรหมก็ไม่วู้ต่งนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจ้กๆ ส่งข่าวขึ้นไป นีจ้กรได้เคลือ่นแล้ว ต่งที่จ้กรือสัตว์ข่นสัตว์เกิดขึ้นแล้วเง ธรรมะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้ันคว้ามา ค้ันคว้าจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชำระกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เป็บทต่งที่เป็บทสันตทิฏฐิโกในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แม้แต่วลาออกไปค้ันคว้าอยู่ ๖ ปี ไปเทียวกศึกษากับเจ้าลัทธิต่งๆ ในการประพดปฏิบัติ ต่งที่จ้จะสงบร่เย็นขนาดไหน ต่งนั้นไม่ว้ ต่งนั้นไม่ว้เพราะอะไร เพราะความสงบอย่างนี้เป็บทอนิจจ ต่งต่งๆ ที่เกิดขึ้นมามันแปรสภาพของมันไปโดยธรรมชาติของมัน มันเลือ่สมสภาพนะ การทำความสงบของใจ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะมันก็รักษาต่งนี้ได้ ฤทธิชีไพรที่เขาค้ันคว้าของเขาขึ้นมา เขาก็เหาะเหินเดินฟ้าได้ ต่งที่เหาะเหินเดินฟ้า คนที่ไม่ว้บุญญาริการก็ว่าต่งนั้นเป็บทคุณเง เป็บทฌานโลกิย์ ต่งนี้เป็บทคุณวิเศษของต่งที่ประพดปฏิบัติ ต่งนั้นมันเป็บทเรื่องของฌานโลกิย์ เป็บทเรื่องของเปลือ่กๆ เป็บทอาการของใจ ไม่ว้จ้เง

ตัวใจคือตัวความรู้สึก เวลาเราเกิดสมาธิ เราทำความสงบของใจเราขึ้นมา เวลาเกิดสมาธิมันมาจากไหนละ แล้วเวลามันเลือ่สมไป มันเลือ่สมไปไหนละ เวลามันเกิดขึ้นมา ใจเราก็อยู่กับเรา เวลาสมาธิเลือ่สมไปใจก็อยู่กับเรา ใจก็ยังอยู่นี้ แต่สมาธิมันเกิดขึ้นมา ต้งอยู่ชั่วคราว แล้วก็เลือ่สมสภาพของมันไป มันอยู่ทีไหนละ เห็นไหม ฌานโลกิย์ก็เป็บทอย่างนั้นละ มันเป็บทอาการของใจ มันไม่ว้ใจ มันถึงว่าต่งนี้เคลือ่นไหวไปตามแต่กำลังของมัน ถ้าต่งที่ควบคุมได้ ต่งที่พยายามรักษามันก็อยู่ได้นานหน้อย ถ้าต่งที่รักษาไม่ว้เป็บท ต่งที่รักษาต่งนี้ไม่ว้ได้มันก็เลือ่สมสภาพไปไว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษา ถ้ามันอยู่ในกฎของอนิจจมันก็เป็บทสภาวะแบบนั้นเง ต่งที่เป็บทแบบนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงไม่ว้เชือ่ ไม่ว้เชือ่สภาวะแบบนั้น แล้วปฏิเสธต่งนี้ด้วยว่าต่งนี้มันเป็บทเรื่องของโลกิย์ ฌานโลกิย์ ปัญญาโลกิย์ ต่งที่เป็บทฌานโลกิย์ ปัญญาโลกิย์นี้มนุษย์มีอยู่ มนุษย์ก็ใช้สภาวะแบบนั้นไป ถ้าไม่ว้บุญญาริการจะเป็บทอย่างนั้นแล้วก็เชือ่ เชือ่ตามกระแสโลกเขาไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธ ปฏิเสธมาก่อนรานะ

แล้วเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราเป็นมนุษย์ แล้วจะสร้างคุณงามความดีของเราขึ้นมา คุณงามความดีเพื่ออะไร? คุณงามความดีเพื่อชำระกิเลสสิ ไม่ใช่คุณงามความดีเพื่อส่งต่อ ส่งต่อไป คุณงามความดีทำนี้ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติสร้างบุญกุศลต้องไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมแน่นอน ถ้าเราทำคุณงามความดีนะ เราทำคุณงามความดีจนเป็นนิสัย จิตมันจะเกาะเกี่ยวกับอารมณ์สิ่งนี้

แล้วถ้าเราศึกษาธรรม ทำคุณงามความดีขนาดไหน สร้างสมบุญญานิการขนาดไหน เหมือนอาหารนะ เราเอาอาหารมา อาหารสดแล้วเอามาเก็บไว้ ต้องแช่ไว้ในห้องเย็น ต้องแช่เอาไว้ต่างหากนะเพราะกลัวมันจะเสีย นี่ก็เหมือนกัน คุณงามความดีทั้งหมดมันเป็นอมิส ถ้าจะประพฤติปฏิบัติ จะชำระกิเลสจะรื้อค้นกิเลสมันต้องอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติ มันอยู่ที่เราจะต้องเอาอาหาร เอาสิ่งที่เราหามาทำให้มันเป็นอาหารขึ้นมา ให้มันสุกขึ้นมา ขณะที่เราทำอาหาร เราประกอบอาหารนั้นละคือมรรคญาณ ขณะที่มรรคญาณเกิดขึ้นต้องมีสัมมาสมาธิ ต้องมีสติ ต้องมีงานชอบ มีความเพียรชอบ ต้องย้อนกลับเข้ามาทำลายกิเลส นี่มนุษย์เป็นผู้สร้างธรรมสร้างอย่างนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เพราะเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มรรคญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทำลายกิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข ขณะที่เสวยวิมุตติสุข เทวดาก็ไม่เข้าใจสภาวะแบบนั้น

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชวนขายน้อย เพราะว่าสิ่งนี้มันลึกลับมหัศจรรย์ ทั้งๆ ที่คนมีปัญญาระดับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พุทธวิสัยนี้เป็นอินโดยที่ไม่มีใครจะหยั่งรู้กว้างขวางเท่ากับปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ เวลาตั้งเอดทักกะ ๘๐ องค์เห็นไหม เลิศทางศรัทธา เลิศทางฤทธิ์ เลิศทางปัญญา เลิศทุกอย่างเลย คนที่จะตั้งต้องรู้มากกว่านั้น เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้มากขนาดนั้นยังท้อแท้นะว่าสิ่งที่เข้าไปรู้นี้มันไม่ใช่ที่เราเปิดดูเปิดตำราขึ้นมาแล้วเราจะเข้าใจ นี่ทางโลกคิดกันอย่างนั้นไง ทำไมเราจะศึกษาไม่ได้ ทำไมเราจะรู้ไม่ได้ ของสิ่งนี้ยังมีคอมพิวเตอร์กดเข้าไปพระไตรปิฎกจะออกมาได้หมดเลย เราศึกษาเราก็เข้าใจ

เข้าใจโดยที่ไม่มีความบริสุทธิ์ เข้าใจด้วยไม่ใช่มรรคญาณ เข้าใจด้วยสัญญา เข้าใจด้วย
อาการของใจ ไม่ใช่ใจ

ถ้าตัวใจเห็นไหม ตัวสัมมาสมาธิจะเข้ามาถึงตัวใจ ถ้าเข้ามาถึงตัวใจ อปฺปนาสมาธินี้จิต
สงบมาก ถึงรู้จิตถึงถึงภพ ถึงตัวฐานของจิต สิ่งนี้วิปัสสนาไม่ได้ ถ้าเข้าไปถึงตัวของจิต จิตนี้จะ
วิปัสสนาไม่ได้ ต้องถอนออกมาเป็นอุปจารสมาธิ คืออาการของใจกับใจมันสัมผัสสัมพันธ์กัน สิ่ง
ที่จิตนี้เป็นสมาธิคือพลังงาน แล้วถอนออกมาๆ เห็นไหม ระหว่างจิตกับชั้นกระทบกัน ระหว่าง
ชั้นกับจิตทำความสัมผัสสัมพันธ์กัน จะทำการวิปัสสนาคือการทำงานระหว่างกัน สิ่งทำงาน
ระหว่างกันคือการชำระล้างกัน

สิ่งนี้ต่างหาก เวลาเข้าไปถึงตัวจิต สิ่งที่เป็นตัวจิตจริงๆ ทำงานไม่ได้ ตัวจิตจริงๆ คือตัว
พลังงานเฉยๆ แต่อาการของใจ ถอนออกมาที่อาการของใจ ถ้าอาการของใจมีอำนาจวาสนา นี่ผู้ที่
ประพฤติกปฏิบัติต้องมีตรงนี้ มีอำนาจวาสนา ถ้าจิตมีอำนาจวาสนา ร่างกายจะไปเห็นกาย ถ้าไม่เห็น
กายย่อมกลับมาที่เวทนา น้อมไปที่จิต น้อมไปที่ธรรม ผู้ที่ไม่มีวาสนา จิตเวลาสงบขนาดไหนเรา
จะไม่ตื่นตื่นไปกับความเห็นของมัน

“มนุษย์ผู้สร้างธรรม” ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้สร้างกิเลส เวลาเห็นนิมิต เห็นความเห็นต่างๆ นี้
กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันพอใจของมัน มันสะสมกิเลสคือความพอใจ คือความชอบของ
มันไง สิ่งที่เป็นคุณวิเศษรู้ไปอย่างนั้นรู้ไปอย่างนี้...ความรู้อันนั้นมาจากไหน เราकिनเราอนมันมี
พลังงาน วันเวลาเคลื่อนไป ล่วงไปๆ ได้วันคืนขึ้นมาเป็นอายุขัย เป็นชีวิตจิตใจขึ้นมา วันคืนล่วง
ไปๆ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตออกไปรับรู้ชนิดต่างๆ ออกไปรับรู้นั้นก็พลังงานของจิตใจ พลังงาน
ของจิตมันออกไปรับรู้ พลังงานมันใช้ออกไป สิ่งที่ใช้ออกไป พลังงานมันใช้ออกไปแล้วเหมือน
เราจับจ่ายใช้สอยไป เราใช้เงินไป เราไม่หาเงินเข้ามาแล้วเงินมันมาจากไหนล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน พลังงานของจิตเราออกไปรับรู้ต่างๆ มันเสื่อมไปโดยธรรมดา เราใช้
พลังงานตลอด แล้วเราไม่ได้สะสมพลังงานของเราขึ้นมา สิ่งนั้นมันจะคงตัวอยู่ได้ไหม อนาคต
บอกได้แน่นอนเลยว่าต้องเสื่อมสภาพไป แล้วก็ห่อถอยน้อยเนื้อต่ำใจนะ เราประพฤติกปฏิบัติ เราทำ
คุณงามความดี ทำไมผลประโยชน์ไม่เกิดกับเรา ทั้งๆ ที่การประพฤติกปฏิบัตินี้สร้างธรรมมันก็จะ
เป็นคุณประโยชน์กับใจ

ถ้าสร้างกิเลสไป อังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เรายึดปฏิบัติธรรม กิเลสมันก็ปฏิบัติไปด้วย ฉะนั้นเวลาปฏิบัติธรรมต้องมีสติยับยั้งนะ ถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นเราจะยับยั้ง เรา จะตั้งสติของเรา แล้วทำให้เป็นสมาธิเข้ามา เห็นไหม เราจะเป็นผู้สร้าง สิ่งนี้สมควรกับมนุษย์ เรา เกิดเป็นมนุษย์ แล้วขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์เอาไว้แล้วว่า “กึ่งพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

เราเกิดมาช่วงกึ่งกลางพระพุทธศาสนา ความเจริญของพระพุทธศาสนาคือสันติภูมิ โภ ความรู้จริง ไม่ใช่เจริญในศาสนาโดยคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์มันจะมีข้อมูลของเขา พระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ แต่ละสำนักก็ทำพระไตรปิฎกมาแต่ละสำนักๆ คอมพิวเตอร์มันไม่ มีความรู้ลึกซึ้งหรอก มันไม่มีความรับรู้อะไรทั้งสิ้น คนไปใช้คอมพิวเตอร์ คนไปกดออกมา มันถึงจะ เป็น...สิ่งนี้ถึงจะมีรสมีชาติ

รสของธรรมคือความรู้ลึกซึ้งสะท้อนใจไป เราไปอ่านเข้าเราสะท้อนใจ เราไปศึกษาเข้าเรา สะท้อนใจ สิ่งที่เราไปศึกษามันเป็นอาการของใจ สิ่งที่เราอาการของใจเราถึงจะต้องทำความเข้าใจ เพื่อให้มีพลังงานขึ้นมา นี่สร้างธรรมตลอดอย่าไปสร้างกิเลส การสร้างกิเลสคือการศึกษาคือการ จำมา แล้วก็มาน้อยเนื้อต่ำใจ สิ่งที้น้อยเนื้อต่ำใจ

“สุตมยปัญญา” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็บอกไว้แล้ว สุตมยปัญญาคือการศึกษา เล่าเรียน “จินตมยปัญญา” คือจินตนาการ “ภาวนามยปัญญา” เราก็ต้องสร้างสมขึ้นไป แต่กิเลสมัน พ้อถอย มันน้อยเนื้อต่ำใจแล้วมันเรียกร้องนะ ปัญญาที่ใช้แล้ว สมาริก็เกิดขึ้นแล้ว เกิดขึ้นมาโดย สัตถุญา เกิดขึ้นมาโดยอาการของใจไม่ใช่ตัวใจ

เวลาต้นไม้มันมีกาฝาก กาฝากต้นไม้มันอยู่กับต้นไม้ตลอดไป ต้นไม้ ถ้าต้นไม้ต้นใหญ่ ต้นไม้ที่แข็งแรง ต้นไม้ที่ว่ามีคุณภาพ กาฝากมันก็จะเกาะมันก็จะเห็นของมัน ต้นไม้ที่อ่อนแอกาฝากมัน ก็เกาะเห็นไหม นี่อาการของใจ อาการของใจเหมือนกาฝากนะ เวลาเราพิจารณาเราควรเอาอะไร ถ้าต้นไม้มันเจริญขึ้นมา งอกงามขึ้นมา ต้นไม้นั้นเราจะใช้ประโยชน์อะไรมัน ต้นไม้ต้นใหญ่เห็น ไหม จะสร้างบ้านสร้างเรือนเราต้องโค่นต้นไม้นั้น แล้วเราต้องเลื่อย เราต้องรักษา เราต้องทำให้ เป็นคุณประโยชน์กับเราในการสร้างบ้านสร้างเรือน นี่คือนั่นไม้นะ

แต่เราไปดูที่กาฝาก เราไปสนใจที่กาฝาก เราจะสร้างบ้านเรือนกาฝาก กาฝากมันเป็นเถา กาฝากมันไม่ได้เป็นต้นไม้ แต่เราก็เข้าใจเห็นไหม ถ้าเราสร้างกิเลสมันเป็นอย่างนั้น มันเข้าไม่ถึง

ตัวจิต มันไม่เข้าถึงตัวต้นไม้นั้น มันไม่ได้เอาต้นไม้นั้นมาเป็นคุณประโยชน์ใจ มันไปเห็นที่กาฝาก แล้วก็เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นกาฝากนี้เป็นธรรม สิ่งที่เป็นกาฝากเป็นความรู้ของเรา

เอาแต่สิ่งที่เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากพอกพูนไปที่หัวใจ แล้วเวลาปฏิบัติก็น้อย เนื้อดำใจว่าเราไม่ได้ผล...ก็ไม่ได้ผลสิเพราะเป้าหมายเราผิด เป้าหมายเราไปติดที่กาฝาก เป้าหมายเราไม่เข้าไปถึงตัวต้นไม้นั้น ไม่ได้ลูบคลำต้นไม้นั้น ต้นไม้นั้นต้นไม้อะไร ควรจะทำประโยชน์อะไร ต้นไม้นี้เป็นสมุนไพรมันก็ได้เรื่องการรักษาโรค ต้นไม้ที่เป็นไม้แก่น ไม้อะไรมันก็ทำคุณประโยชน์ได้เป็นต่างๆ ไป

หัวใจของเรา จิตนิสัยของเรามันชอบสิ่งใด ถ้าชอบนั่นคือจิตนิสัย สิ่งที่จิตนิสัยนี้ตัวต้นของใจ ต้นของใจเห็นไหม การเกิดและการตาย จิตนี้มหัศจรรย์มากเกิดตายๆ มาตลอดนะ การเกิดและการตายเราจะไม่เข้าใจเรื่องการเกิดและการตายเลย เพราะเราในชาติปัจจุบันนี้เราว่าเราเป็นมนุษย์ เราเกิดมานี้มนุษย์สมบัตินี้มีคุณประโยชน์มาก การเกิดเป็นมนุษย์นี้เกิดยาก แต่ทำไมคนมากทำไมคนเกิดมาจนไม่มีที่จะอยู่อาศัยกัน นี่ก็ว่ากันไปตามวิทยาศาสตร์นะ

มนุษย์นี้เกิดยากเพราะอะไร เพราะผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมันจะรู้เรื่องของจิต จิตนี้มีมหาศาล จิตนี้แสวงหาที่เกิดตลอดไป แล้วคนสร้างคุณงามความดีมาถึงได้เกิดเป็นมนุษย์นะ ถ้าไม่ได้สร้างคุณงามความดีมา หรือสร้างมาส่วนหนึ่งก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม พอหมดอายุขัยก็ต้องเวียนกลับมาเห็นใหม่ จิตนี้ถึงมหัศจรรย์ใจ

เพราะการเกิดเป็นมนุษย์ แล้วถ้าเกิดเป็นมนุษย์เห็นไหม คุณดูเราดูหนังสือสารคดี เวลายุคหินยุคต่างๆ เขาเกิดเป็นมนุษย์ สัตว์มันก็เกิดมา เวลาเกิดมาในกิ่งพุทธรักษา สัตว์มันก็เกิดมา แล้วมันได้คุณประโยชน์อะไร เพราะสัตว์มันก็ทำคุณงามความดีของสัตว์มันได้

สัตว์มนุษย์ ในขบวนของมนุษย์ สิ่งทีประเสริฐที่สุดคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในขบวนของสัตว์สิ่งที่มีชีวิต สัตตะมนุษย์เป็นผู้ที่มีปัญญาที่สุด มนุษย์สามารถใช้ปัญญา มนุษย์สามารถควบคุมตัวเองได้ มนุษย์สามารถมีสติปัญญาจะชำระกิเลสของตัวเองได้ การเกิดเป็นมนุษย์ถึงมีบุญญาธิการ การเกิดเป็นมนุษย์ถึงเป็นทรัพย์อันประเสริฐ แล้วทรัพย์ประเสริฐเราจะใช้เป็นประโยชน์กับเราเพื่อสิ่งใด

การประกอบสัมมาอาชีวะนะ ถ้ามนุษย์สร้างโลก มันก็จะเป็นเรื่องของโลก เรื่องทางวิทยาศาสตร์ เรื่องสิ่งต่างๆ เห็นไหม นี่โลกเจริญ สิ่งอาศัยนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ปัจจัย ๔ มนุษย์ขาดปัจจัย ๔ ไม่ได้ สิ่งที่จะอาศัยปัจจัย ๔

แม้แต่พระเวลาบวชมาแล้วนี้ นิสสัย ๔ อภินิหารกิจ ๔ สิ่งนี้ต้องอาศัยนะ ไม่ปฏิเสธเลย แล้วการอาศัยนี้อาศัยแบบผู้ที่มีเขว้านปัญญา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ให้ภิกษุอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขนะ วางธรรมวินัยไว้ให้ก้าวเดินโดยประเสริฐมหาศาลเลย กันไว้ทั้งหมดว่าไม่ให้ออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง

คนเราทำคุณงามความดีเหมือนนักวิทยาศาสตร์เลย ถ้าเราอยู่ในห้องทดลองวิทยาศาสตร์ตลอดไป เราจะได้ผลงานของเรา ถ้าเราเป็นนักวิทยาศาสตร์ ห้องทดลองของเรา แล็บของเราๆ ไม่เคยสนใจเลย เราถูกล่อลวงไปที่อื่น ไปนอกกลุ่มนอกรทาง แล้วงานวิทยาศาสตร์เราจะประสบความสำเร็จไหม

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมและวินัยไง ปัจจัยเครื่องอาศัย เข้าออกบิณฑบาต ยารักษาโรคก็พืชสมุนไพร สิ่งที่เราอาศัยนี้เก็บผ้าบังสุกุล ไม่ต้องทำธุรกิจ ไม่ต้องทำอะไรๆ เลย ปัจจัยเครื่องอาศัยมีพร้อม มีพร้อมกับภิกษุที่จะประพฤติปฏิบัติ

แต่ถ้าสร้างโลกนะ เราจะต้องหาสิ่งต่างๆ ต้องสะสมสิ่งต่างๆ เห็นไหม นี่เหยื่อ เราเป็นเหยื่อนะ เราเป็นมนุษย์แล้วเราก็กินเหยื่อของกิเลส กิเลสไง สิ่งนั้นเป็นของเรา สิ่งนี้เป็นของเรา สิ่งที่เป็นของเราก็เหมือนเบ็ด เบ็ดมันก็เกี่ยวปากแล้วเราก็กิน คืบให้เลือดชกเลือดเต็มปากเลยเห็นไหม คืบกันไปนะ เพราะอะไร เพราะความยึดมั่นถือมั่นเป็นทุกข์

สิ่งที่ความยึดมั่นถือมั่น สมบัติแก้วแหวนเงินทองมันเป็นเรื่องสมบัติประจำโลก ใครมีปัญญาก็แสวงหาสิ่งนั้น ใครแสวงหาได้มากได้น้อยสิ่งนี้ก็แค่ปัจจัย ๔ เท่านั้น จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนก็ใช้แค่อ้อมปากอ้อมท้องเท่านั้น นี่ก็เหมือนกัน ภิกษุก็เหมือนกัน ภิกษุก็ออกบิณฑบาต ปัจจัยเครื่องอาศัยไม่ปฏิเสธเลย แล้วได้มาโดยสัมมาอาชีวะไง เพราะเลี้ยงชีพด้วยปัสเส้ง บิณฑบาตไปนะ เดินไปๆ ตามธรรมวินัย แล้วแต่เขามีศรัทธาความเชื่อของเขา เขาให้ด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่องนะ บริสุทธิ์เพราะอะไร เพราะเกิดจากน้ำใจของเขา เขาสละทานของเขา นี่เนื่อนานูญของโลก

ถ้าเป็นเนื่อนานูญของโลก นี่ธรรมและวินัย อยู่ในธรรมวินัยโดยไม่กินเบ็ดไ้ อยู่กับโลก ปัจจัย ๔ เห็นไหม ไม่เป็นเหยื่อของกิเลสที่ต้องกินเบ็ด กินทั้งเหยื่อและกินทั้งเบ็ด ปัจจัยเครื่องอาศัย ธรรมวินัยมีวางไว้ ภิกษุผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามธรรมและวินัย หัวใจมันก็ไม่เกี่ยวไปกับโลกไ้ หัวใจไม่ตามแรงลมพัดไปกับกระแสโลก โลกเจริญก็ตื่นเต้นไปกับเขา โลกเสื่อมก็ตื่นเต้นไปกับเขา

สมัยหลวงปู่่มั่นนะ ท่านประพฤติปฏิบัติ สมัยสงครามโลกนะ ปัจจัยเครื่องอาศัยหาได้ยาก ก็ไม่เห็นตื่นเต้นไปกับโลกเขาเลย นี่หาได้ยาก ผ้าจะหยาบขนาดไหนเราก็เย็บผ้า เราปะชุนของเรา ด้วยอาศัยของเราไป ตามธรรมและวินัยนะ วินัยเห็นไหม ผ้าขาดแม้แต่เมื่กลัดตัวเขียวตลอดได้ ขาดครอง สิ่งที่เขาขาดครองหมายถึงว่า ผ้าห่มแล้วเหมือนไม่ได้ห่มเป็นอาบัติปาจิตตีย์

โลกจะเจริญ ผ้าจะมากมายขนาดไหนก็ถือผ้า ๓ ผืนนะ สิ่งนี้เพื่ออะไร? เพื่อไม่เป็นความกังวลของใจไ้ นิ वर्ณธรรมทำให้การประพฤติปฏิบัติเนิ่นช้านะ เราอาศัยปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิตไปเท่านั้น

เวลาผ้าขาดแคลน ผ้าต้องชุน ต้องปะ ต้องรักษา เราก็ใช้ของเราไป เราไม่ไปตื่นเต้นกับโลกไ้ เวลาโลกเจริญสูงส่งขนาดไหน เขาจะถวายของขนาดไหนเราก็ใช้ปัจจัย ๔ เท่านั้นเท่านั้นแหละ อยู่กับโลกขุบขอบก็ไม่ตื่นเต้นไปกับเขา เจริญอภยงามขนาดไหนก็ไม่ตื่นเต้นไปกับเขา รักษาใจให้มันคงไว้ เห็นไหม ถ้ามีสติมันจะไม่ตื่นเต้นไปกับโลก มันจะไม่ชวนขวายไปกับโลกเขา ไม่กินเบ็ด ถ้ากินเบ็ด เจ็บนะ นี่เห็นไหมมนุษย์สร้างโลก

แล้วมนุษย์สร้างธรรมละ ถ้ามนุษย์สร้างธรรม โลกเขาเป็นไปตามกระแสโลก เราเกิดมาในโลก หน้าที่การงานเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ สิ่งทีหน้าที่การงานเห็นไหม งานทางโลกเราก็ทำ ทำหน้าที่ของเรา เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ญาติธรรมคนเกิดมามีปากมีท้องเหมือนกัน ทุกคนมีปากมีท้อง มีความรู้สึก มีหัวใจ มีสิ่งต่างๆ พร้อมหมดเลย แล้วใครจะมีอำนาจาสนามากหรือน้อยไ้

ถ้ามีอำนาจาสนามากจะมีความทุกข์คินะ จะตั้งปัญหาถามตัวเองว่าชีวิตนี้คืออะไร เกิดมาเพื่ออะไร เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วเหมือนกบเฝ้ากอบัว กบมันเฝ้ากอบัวมันไม่รู้ว่าดอกบัวมีคุณประโยชน์ขนาดไหนนะ มันนอนกินอยู่บนดอกบัวนั้น แต่ถ้าผู้ที่มีประโยชน์ ผู้ที่ทุกข์คินขึ้นมาะ สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์มาก

เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ที่ค้นคว้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา แล้วรื้อสัตว์ชนสัตว์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งปณิธานว่าจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ สัตว์เป็นผู้ซ่อง เราก็คือสัตว์ผู้ซ่องคนหนึ่ง แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้ามา พยายามศึกษาค้นคว้าสร้างสมบุญญานุการมามหาศาลเลย ทุกข์แสนทุกข์ ยากแสนยาก

พระเวสสันดรต้องสละลูกสละเมียนะ สละทุกอย่างเลยเพื่อโพธิญาณ เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนะ ออกจากราชวังนี้ทำไมมันไม่สะเทือนหัวใจ คนอยู่ในราชวังมีความสุขขนาดไหน ความสุขของโลกใบนี้ สิ่งที่เราสร้างโลกก็อยู่ในความสุขของโลก ถ้าไม่ออกจากราชวังก็ต้องนอนจมอยู่กับราชวังนั่น กับฉะราวุธ กับสมบัตินั่น ต้องสละออกมาก่อนเห็นใหม่ ถึงเวลาพอสละออกมาสะเทือนโลกนะ ปลาใหญ่เห็นใหม่ ปลาตัวใหญ่ในทะเลเวลามันแหวกว่ายไปในทะเลมันจะมีกลิ่นมีสิ่งต่างๆ เพราะมันเป็นปลาใหญ่

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสละราชสมบัติออกวิเวก ออกจากธรรม ออกสร้างธรรมขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะเทือนใหม่ ทำไมมันจะไม่สะเทือน แล้วสะเทือนเห็นใหม่ จากระวังออกไปโดยที่ยังไม่มีศาสนานี้ไปอยู่กับสังคมที่ว่าเป็นเหมือนกับวณิกเพราะยังไม่มีศาสนาใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วหรือ เขาถึงศรัทธาถึงเชื่อ เพราะเทวดา อินทร์ พรหมก็ศรัทธาเห็นใหม่ คุณิ คุณพระสารีบุตร พระสารีบุตรมีโรคประจำตัว เวลาเป็นโรคปวดท้อง เวลาพระโมคคัลลานะไปเยี่ยมพระสารีบุตร

“สิ่งที่เป็นอยู่นี้มันต้องการสิ่งใด?”

“เป็นโรคเสียท้องอยู่ต้องฉันข้าวยาคุมนั้นถึงจะหายตลอดไป”

พอพระโมคคัลลานะเข้าใจอย่างนั้น คลใจเทวดาให้เทวดาไปคลใจชาวบ้าน ให้ชาวบ้านทำข้าวยาคุมา เข้ามาเฝ้าบิณฑบาตพระสารีบุตร ขนาดนั้นนะ พระสารีบุตรยังไม่ยอมฉันข้าวนี้เลย เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ได้มาด้วยความไม่บริสุทธิ์ใจ ไม่ได้มาโดยศรัทธาความเชื่อของเขา ได้มาโดยพระโมคคัลลานะใช้ฤทธิ์คลใจเทวดา ให้เทวดาไปคลใจให้ชาวบ้านเขาทำข้าวยาคุมาเฝ้าบิณฑบาตพระสารีบุตรเพื่อเป็นยามารักษา

นี่ไง เวลาบรรลุนิพพานแล้วหัวใจที่มีคุณธรรม มันจะเข้าใจเรื่องวิภวัญจะ เห็นสิ่งต่างๆ วิภวัญจะมันเป็นไปเหมือนกับเราดูทีวีเลย เราจะรู้ไปหมด เห็นไหม นี่เป็นสิ่งที่ใจเปิดแล้วไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาหรอก ถึงมีคนศรัทธามีความเชื่อ เทวดา อินทร์ พรหมอยากจะถวายทาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เทวดา...ดอกไม้จากสวรรค์ นี่ไปรยมาตลอด นี่อยากได้บุญกุศลกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะคุณธรรมอันนี้มัน ประเสริฐไง

แล้วธรรมที่คู่ควรกับมนุษย์ เราก็เป็นมนุษย์ เราก็มีคุณธรรม เรามีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ที่จะให้เราค้นคว้านี้ไง สิ่งที่เราค้นคว้า เราจะประพฤติปฏิบัติ ถ้าเรามี บุญญาธิการ เรามีศรัทธา มีความเชื่อ นี่เรื่องของปัจจัย ๔ เครื่องอาศัย เราก็แสวงหา เราก็รักษา เรื่องที่เป็นคุณธรรมที่จะเป็นประโยชน์กับหัวใจนี้ระหว่างภพชาติ ระหว่างที่ว่าจะเกิดตายที่มันมีความทุกข์ความโศกในหัวใจนี้ เราจะทำให้มันเบาบางลงไง ถ้าไม่ถึงที่สุดจะให้เบาบางลง ให้เกิดมี โอกาส

คนเกิดมานี้พบพระพุทธศาสนา แล้วศาสนาเจริญรุ่งเรืองนี้เป็นโอกาส เป็นอำนาจาสนา นะ เราอยู่ในโลกเราก็เห็นๆ เวลาโลกสังคมเขาเปลี่ยนแปลง สังคมทางโลกมีเล่ห์เหลี่ยมตลอด สิ่ง ที่เล่ห์เหลี่ยมของเขาสิ่งนั้นคือผลประโยชน์ของเขา แต่เวลาพูดถึงทางโลกมันจะตัดหัวใจกัน ก็ บอกนี่คือประชาสัมพันธน์ นี่คือสิ่งที่โลกเขาอยู่กัน สิ่งนี้เป็นเรื่องประชาธิปไตย เป็นความเสมอภาค

มันเสมอภาคมาจากไหน ถ้ามีคนมีคุณธรรมต่างหาก หัวใจนั้นเป็นธรรม มันมีการเผื่อแผ่ มี การเอื้องาน ถ้าหัวใจนั้นมันไม่มีคุณธรรมนะ สิ่งนี้มันเป็นผลประโยชน์ทั้งนั้นละ ต้องการแต่ ผลประโยชน์ ต้องการแต่สิ่งที่เป็นของเราๆ นี่เรื่องของโลก แต่พูดไม่ได้มันสะท้อนหัวใจใจ ต้อง พูดให้มันสละสลวย นี่คือเรื่องของโลกนะ

แต่เรื่องของธรรมละ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้เชื่อตรงกับตัวเอง ใจ ถ้าเราเชื่อตรงกับตัวเอง สิ่งที่เป็นเรื่องสมบัติของโลก เราก็เป็นสมบัติของโลก เกิดมาหน้าทีการ งานก็เป็นหน้าทีการงาน แม้แต่พระก็มีหน้าที่ของพระ หน้าที่ของพระคือการชำระกิเลสให้ได้ หน้าที่ของพระ พระคือนักรบ รบกับกิเลส

มนุษย์เหมือนกันบวชเป็นพระ บวชโดยสมมติสงฆ์ โดยจุดตุณกรรม ญัตติออกมา ยกขึ้นมา เป็นสงฆ์ เป็นอีกเพศหนึ่ง เพศประกาศตนว่าเป็นนักรบจะรบกับกิเลสใจ รบกับกิเลสนั้นคือการ

สร้างธรรม วิธีการรบกับกิเลส วิธีการฆ่ากิเลส นั้นนี่คือตัวธรรม ธรรมนี้ก็เป็นฝ่ายมรรค มรรคฝ่ายเหตุ ถ้ามรรคฝ่ายเหตุเกิดขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมา เราจะพยายามทำความเข้าใจ มีความเชื่อ รักษาพรหมจรรย์ของเรา

“ศีล” ความปกติของใจ ถ้าใจเป็นปกติ มันไม่มีมีโนกรรมออกมา ความผิดพลาดข้างนอก ไม่มีหรอก สิ่งที่ไม่เห็นไหม สิ่งที่มีความผิดพลาด นี่กรรมของสัตว์ กรรมของบุคคลมันมีทั้งนั้นละ สิ่งที่เป็นกรรมอันนี้ สภาวะสิ่งที่ผิดพลาดไปอันนี้เป็นกรรม เป็นกรรมของเขา ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มีความไม่แน่ใจก็ปลงอาบัติ สิ่งที่ปลงอาบัติเห็นไหม นี่ศีลเกิดจากใจ อธิศีลนะ ศีลที่เป็นอธิศีล ความคิดที่เป็นบาดหมาง ความคิดที่จะไปเบียดเบียนเขาไม่มี

แต่มันเป็นเรื่องของสภาวะกรรมจากภายนอก ความเกิดขึ้นมาอันนี้มันเป็นส่วนหนึ่ง ถ้าเป็นส่วนหนึ่ง ถ้าไม่ลงใจก็ปลงอาบัติ ถ้ามีความคิด มีความผิดพลาด นั่นก็ปลงอาบัติ สิ่งที่ปลงอาบัติคือการเริ่มต้นๆ ทำใจของเราให้สงบให้ได้ ทำใจของเราให้ปล่อยวางเข้ามา จากกาฝากให้มันเป็นตัวของต้นไม้ จากสิ่งที่เป็นอาการของใจให้เป็นตัวใจ ถ้าสิ่งที่เป็นตัวใจเห็นไหม ความคิดต่างๆ ที่เราคิดออกไปให้ทำความเข้าใจว่านั่นคือกาฝากทั้งหมด ไม่ใช่ใจ

สิ่งที่เป็นความคิดที่เราคิดมา เราคิดตื่นเต้นไปกับโลก ตื่นเต้นไปต่างๆ กาฝากทั้งนั้น เราอยู่ที่กาฝาก เราไม่เคยเห็นใจของเราเลย ถ้าเมื่อไรเราทำความเข้าใจเข้ามา เราเห็น เราปล่อยอาการของกาฝากเข้ามา แล้วไปเห็นต้นไม้ของตัวเอง จะตื่นเต้นกับต้นไม้ของตัวเองมาก สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่มีจริง สิ่งที่มีจริงนะ เพราะอะไร

เพราะเหมือนเรากำปั่นทุบดิน ในเมื่อมีความรู้สึก ในเมื่อมีใจอยู่ ถ้าเราทำความเข้าใจไปด้วยสติสัมปชัญญะ มันต้องเข้าไปถึงตัวใจแน่นอน เพียงแต่ว่าสิ่งนี้มีอยู่แล้วเรายังทำไม่ได้ เราก็เข้าไปถึงแค่กาฝากนั้น กาฝากเป็นอาการของใจ แล้วถ้าเสริมไปด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แล้วออกไปวิปัสสนา ออกไปยึดมั่นถือมั่นในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะกลัวแต่จะจำไม่ได้ กลัวแต่ตัวจะไม่มีปัญญา เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ท่องแล้วท่องอีกกลัวจะจำไม่ได้ไง

ถ้ายังอยากรู้อยู่จะไม่รู้สิ่งใดเลย แต่ถ้าปล่อยวางสิ่งต่างๆ ไม่รู้อะไรเลยแต่กลับรู้

กลับรู้เพราะอะไร เพราะกิริยาอาการของใจที่มันสงบเข้ามา มันเป็นสันติภูมิจึง มันเห็นใจ ใจสัมผัสสิ่งนี้ มีสติสัมปชัญญะรู้เฉพาะๆ ต่างๆ มันจะปล่อยเข้ามาๆ

ไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้สิ่งที่เป็นไป เพราะอะไร เพราะถ้ามันรู้มันเป็นสัญญาเห็นใหม่ ไม่รู้สิ่งใดเลยแต่มีการกระทำ มีมรรคฝ่ายเหตุ เหตุคือการควบคุมใจเข้าไปตลอด ไม่รู้อะไรเลยแต่รู้ทุกอย่างที่มันเป็นสัมผัสของใจ แต่ถ้าพยายามอยากรู้ พยายามจำ พยายามกลัวความผิดพลาด พยายามตั้งสติอยู่กับความจำอันนั้นจะไม่รู้เลย

ทั้งๆ ที่ว่ารู้ๆ นั่นละ รู้ รู้ โกง โกงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาโดยสุตมยปัญญาเห็นใหม่ ทำความสงบของใจเข้ามา มันจะเป็นจินตมยปัญญา จินตมยปัญญาเห็นใหม่ จินตมยปัญญามีความผิดถูก มีการศึกษา มีการค้นคว้า มีการพิสูจน์ของใจ ใจจะต้องพิสูจน์ความสัมผัสของใจเอง สัมผัสกับอาการของใจ ระหว่างต้นไม้กับกาฝากมันจะสัมผัสสัมพันธ์กัน เพราะกาฝากมันไปเกาะต้นไม้อาศัยดูดกินอาหารจากต้นไม้นั้น ถ้ามันไม่มีต้นไม้ กาฝากไม่มีสิทธิ์แบ่งอาหาร กาฝากมันจะอยู่ได้อย่างไร กาฝากอยู่ไม่ได้หรือถ้ามันไม่อยู่บนต้นไม้ แต่กาฝากมันอาศัยต้นไม้อาศัยอาหารเห็นใหม่

นี่ก็เหมือนกัน อาการที่เป็นความคิด อาการที่ว่าสัญญา ความรับรู้ละ มันอาศัยพลังงานจากจิตทั้งนั้นละ ถ้ามันเป็นธรรม ถ้าจิตสงบเข้ามาโดยสติสัมปชัญญะ กิเลสมันจะยุบยอบตัวลง สิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมคือความรู้สึกละซึ่งมันเป็นคุณประโยชน์ แต่ถ้ามันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก นี่ดูดซึมกินพลังงานกินอาหารจากต้นไม้นั้น แล้วกินเชื้อโรค กินสิ่งที่กิเลสค้นหาความทะยานอยากที่เข้าไปในกาฝากนั้น กาฝากนั้นยังเจริญงอกงามพร้อมกับสารพิษ พร้อมกับสิ่งที่ทำลายหัวใจดวงนั้น

ถึงจะต้องมีสติสัมปชัญญะเข้าไปโดยไม่ต้องไปห่วงไปกังวลว่าเราจะไม่รู้อะไรเลย เราพยายามจะศึกษา พยายามจะเข้าใจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่รู้เลยว่ากิเลสนี้มันเสาะเข้ามาในการประพฤติกปฏิบัติมันนะ ถ้าเราประพฤติกปฏิบัติโดยสังจะความจริง มันจะเห็นเป็นสันติภูมิจึงจากความสัมผัสของใจตลอดไป เป็นปัจจุตัง สิ่งที่เป็นปัจจุตังเห็นใหม่ เหมือนที่อาหารที่เราหามา เราจะทำอาหารให้สุกขึ้นมา เราจะต้องแกงตำราแล้วใส่ทีละอย่าง มันไหม้แล้วไหม้อีกนะ ใส่น้ำมันลงไปก่อน เองาลงไปก่อน งานไหม้แล้วยังไม่ได้เอาสิ่งที่เป็นอาหารใส่เข้าไปจนให้มันเป็นอาหารขึ้นมาละ

แต่ถ้าผู้ที่ชำนาญการ เขาหิบบีบที่เดียวลงไปมันจะสุกขึ้นมา การหิบบีบแล้วลงไป
กระทะ ลงไปในน้ำมันนั้นมันเป็นความคล่องตัว เป็นการฝึกของใจ ถ้าใจฝึกอย่างนี้เมื่อมีเหตุ
จะมีอย่างนี้ ไม่ต้องไปกังวลใจ ไม่ต้องไปกลัวสิ่งที่เราจะ 모르สิ่งใด ถ้าไปกลัวสิ่งนั้นแล้วจะรู้สิ่ง
นั้นตลอดไป เราจะไม่รู้สิ่งใดเลย เพราะเราโดนกิเลสหลอก

แต่ถ้าเราทำไปโดยไม่ต้องการสิ่งใด ค้นหาซ่อนค้นหา ค้นหาความทะยานอยากนี้เกิดจาก
ใจ ค้นหาความทะยานอยากนี้เกิดจากกิเลส สิ่งที่ค้นหาความทะยานอยากนี้เป็นรากเหง้าของ
ความคิด เพราะมันมีความต้องการ มีความจินตนาการแล้วมันก็แสวงหาไปตามสภาวะของมัน
จินตนาการไปโดยตามกิเลสคือจินตนาการโดยที่ไม่เข้าใจคืออวิชชา

แต่ถ้าเป็นภavnามยปัญญา จินตนาการอันนี้เริ่มจะเข้าภavnามยปัญญา จินตนาการนี้มา
จากธรรม เพราะการประพาศปฏิบัติต้องให้เป็นสันติวิสุทธิโกตามความเป็นจริงของเขา ตามความ
เป็นจริงของธรรมนะ เราไม่มีหน้าที่ไปควบคุม ไม่มีหน้าที่ไปร้องเรียน ไม่มีหน้าที่จะไปเรียกร้อง
สิ่งใดๆ จากธรรมนั้น

เพราะธรรมนี้เป็นปัจจุตัง เป็นอกาลโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรมเห็นไหม เวลาเรา
เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรมเราเรียกร้องใครล่ะ? ก็เรียกร้องใจนี่ เรียกร้องตัวเรานี้ สิ่งที่มีมันโง่
เขลามันเป็นอวิชชามันไม่เข้าใจสิ่งใดนี้ ขณะที่สภาวะธรรมเกิดขึ้นมา สิ่งนี้เรียกร้องสิ่งนี้ให้ออกมา
คือให้ออกมาเห็น ให้ออกมาดู ให้อะไรฉลาดขึ้นมา ให้อะไรง่อยู่กับหัวใจนะ ทำไมมันโง่แสน
โง่ขนาดนี้

สภาวะธรรม “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา”
สิ่งนี้เป็นธรรมดา ชีวิตนี้ก็เป็นเรื่องธรรมดา ธรรมดาเพราะมีผลบุญกุศล กรรมมันพาเกิดนะ แต่ถ้า
มีความเป็นธรรมดา ถ้าเราไม่ประพาศปฏิบัติ ชีวิตนี้ต้องตายไปเป็นธรรมดา สิ่งที่ตายไป แต่ตาย
ไปด้วยความทุกข์ยาก ตายด้วยความฉุนฉุน ตายด้วยความวิตกกังวล แต่ขณะที่เราประพาศ
ปฏิบัติให้เห็นสภาวะร่างกายนี้มันแปรสภาพ มันตายต่อหน้า มันตายก่อนตาย คือเห็นสภาวะ
ความเป็นไป สัจจะความจริงของชีวิตใจ

ชีวิตนี้คืออะไร? ชีวิตนี้คือพลังงานในหัวใจที่มีจิตปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา แล้วเกิดมา
เป็นมนุษย์ แล้วก็เลี้ยงกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูมาด้วยอาหาร นี่อาหารเห็นไหม อาหารสิ่งที่ร่างกาย
ต้องการ แล้วการศึกษาเล่าเรียนนั้นก็คืออาหารของใจ อาหารของใจคือปัญญาความรู้ของโลก นี่

กินทั้งอาหารทางร่างกาย กินทั้งอาหารทางหัวใจ อาหารคือการศึกษามาให้มีอาชีพ มีวิชาชีพ มีสิ่งต่างๆ สิ่งนี้พร้อมกับการยึดมั่นถือมั่น พร้อมกับการตั้งเป้าว่าเราจะต้องทำสิ่งนี้ ทำสิ่งนั้น ตั้งเป้าเห็นใหม่ สร้างโลกแล้วก็วิ่งตามโลก วิ่งตามก็กระหืดกระหอบพร้อมกับความทุกข์ความยาก

แต่ถ้าวิ่งตามธรรมนะ คั่นกว่าขึ้นมาจากภายใน สิ่งที่เป็นภายใน เห็นใหม่ ชีวิตนี้คืออะไร ตัวจิตปฏิสนธิอยู่ที่ไหน เทวดา อินทร์ พรหมมาจากไหน? ก็มาจากใจดวงนี้ ใจดวงนี้เคยเกิดเป็น อินทร์ เป็นพรหม เป็นเทวดา เป็นสัตว์ต่างๆ เป็นทุกอย่างที่แล้วแต่กรรมสภาวะกรรมที่สร้างสมมา

เวลาจิตสงบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “บุพเพนิวาสานุสสติญาณ” ย้อนอดีตชาติไป ตั้งแต่พระเวสสันดรออกไปเลย ๑๐ ชาติ แล้วยังมีชาติต่างๆ ๔ อสงไขยแสนมหากัป ๔ อสงไขย นับไม่ได้ถึง ๔ ครั้ง นับไม่ได้เทียบภพชาตินี้ไม่ได้เลย นี่ก็มีต้นมีปลายนะ แล้วของเรามันสะสมมา ชีวิตจะสิ้นสุดที่ตรงไหน

ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้จิตสะสมมาแล้วเกิดมาเจอสภาวะแบบนี้ ถ้าจิตสงบมีอำนาจาจะสนา จะย้อนอดีตชาตินี้ได้ สิ่งที่ย้อนอดีตชาติ เพียงแต่ย้อนเพื่อเห็นว่าสัจจะความจริงอันนี้มีใจ แต่สิ่งที่ว่าถ้าเราจะรับรู้สิ่งนี้คืออยากรู้ไปก่อน ไม่มีประโยชน์อะไรเลย ถ้าอยากรู้ ไม่มีรู้อะไรเลย ทำไปโดยให้จิตมันสงบ ถ้าเป็นอำนาจาจะสนาของจิตดวงนั้นมันจะเห็นสภาวะแบบนั้น เห็นแล้วไม่ยึดด้วยนะ ถ้าเห็นแล้วยึด พอยึดปั๊บนี้เป็นค้นหาซ่อนค้นหา จะเสื่อม เสื่อมแล้วล้มลุกคลุกคลาน อยากรู้สิ่งนี้ อยากรู้อะไร มันไม่ใช่มรรค อยากรู้อะไร

ในเมื่อคนเราเป็นคนไข้ เป็นเชื้อไข้ในหัวใจ ในเมื่อเชื้อไข้ในหัวใจมันต้องอาศัยยาสิ มันไม่ใช่อาศัยความอยากรู้อยากเห็นแล้วไปชำระกิเลสได้หรอก ความอยากรู้อยากเห็นนี่คือกิเลสตัวหนึ่งนะ แต่เพราะเป็นอำนาจาจะสนา เป็นเพราะสิ่งนี้มันเป็นจริตนิสัย สิ่งนี้เป็นการตรงกับการประพฤติปฏิบัติของเรา มันจะเห็นขึ้นมา เห็นขึ้นมาเหมือนเปิดทีวีเลย มันจะรู้ไปตามความจริงของทีวีนั้น เห็นภาพทีวีนั้น เห็นสภาวะแบบนั้น ถ้าไปเห็นอย่างนั้น แล้วยึดมั่นถือมั่น อันนั้นเป็นผลลบลบกับใจดวงนั้น

ถ้าเห็นแล้วปล่อยวางๆ ภาพในทีวีนี้ยังชัด คมชัด ยิ่งเห็นสภาวะนั้น เพราะอะไร เพราะเราควบคุมใจใจ เรามีสติสัมปชัญญะ คือทีวีนี้มันใช้พลังงานใช้ไฟฟ้าใช้ไหม ถ้าทีวีนี้ไฟฟ้าพลังงานตัวนั้นไม่มี ไฟฟ้าไม่มีทีวีมันจะเปิดภาพได้ไหม สิ่งที่เป็นทีวีคือตัวใจ คือตัวสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง แล้วตัวพลังงานคือตัวจิต ถ้าจิตมันสงบ เราควบคุมจิตไม่ตื่นเต้นไปกับมัน

ญาติไฟพร เวลาเหาะเหินเดินฟ้าได้ เวลาเหาะเหินไป ไปเห็นสิ่งที่ตรงข้ามกับพรหมจรรย์ จิตตกหมดเลย ต้องเดินไปเลย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเห็นภาพต่างๆ เห็นอดีตชาติแล้วเราไปสนใจ กับมัน เหมือนกัน เลื่อมหมด เลื่อมไปโดยธรรมชาติเลย แต่ถ้าเราไม่ไปสนใจ เราอยู่กับพลังงาน ตัวนี้ตัวเดียว เราอยู่กับตัวจิต เราควบคุมจิตได้นี้ภาพจะคมชัดๆ

คนที่ทำได้แบบนี้ มนุษย์ที่จะเข้าใจสิ่งนี้ มนุษย์ต้องเข้าใจเรื่องของกิเลส มนุษย์ต้องเห็น สภาพเป็นไปของกิเลส ว่ากิเลสมันมีต้นหาความทะยานอยาก มันเกาะเกี่ยวสิ่งใด แล้ววิปัสสนา จนปล่อยวางเห็นไหม ปล่อยวางเข้ามาเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา มันจะเข้าใจสภาวะแบบนั้นแล้วมัน จะควบคุมจิตอย่างนี้ได้ ถ้าควบคุมจิตอย่างนี้ได้จะใช้พลังงานของจิตได้ทุกชนิดเลย จะทำอะไรก็ได้ ถ้าจิตนั้นมีพลังงานแล้วสงบ แล้วมีสติสัมปชัญญะควบคุมได้ เหมือนเศรษฐี มหาเศรษฐีมีเงิน อยู่เต็มบ้านเต็มเรือนจนไม่มีที่จะเก็บ จะใช้จับจ่ายใช้สอยเมื่อไหร่ก็ได้เห็นไหม นี่ขนาดเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐีนะ แต่เศรษฐี มหาเศรษฐีเขาต้องใช้ของเขานะ แต่ถ้าเป็นธรรม...ไม่ต้องการ

เพราะการจับจ่ายใช้สอยนั้นก็เป็นความทุกข์อันหนึ่งนะ การจับจ่ายใช้สอย การไปรับรู้ การ ไปแสวงหาจับจ่ายใช้สอยเพื่อให้ได้เงินมาได้รับรู้สิ่งต่างๆ มันเป็นเรื่องภาระไง นี่จิตที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐีกลับไม่อยากจะรู้ แต่จิตที่เป็นกิเลสต้นหาความทะยานอยาก อย่างเรานี่มันถึงว่ามนุษย์ สร้างกิเลสไม่ใช่มนุษย์สร้างธรรม ถ้ามนุษย์สร้างกิเลสก็อยากจะรู้ อยากเห็น อยากจะค้นคว้า อยากจะ เข้าใจ เพราะมันเป็นกิเลสมันถึงไม่เข้าใจว่า นี่ไม่ใช่ธรรม

ถ้าเป็นธรรม จิตสงบแล้วย้อนไปเห็นสภาวะของกาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าเราย้อนกาย เวทนา จิต ธรรม จิตกับอดีตชาติคนละเรื่องกัน กาย เวทนา จิต ธรรมคนละเรื่องกัน เพราะอดีตชาติ นั้นมันเป็นสัญญาข้อมูล เป็น “อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจุยา วิญญฺณ” ข้อมูลในปัจจุบัน การนั้นไม่ใช่ข้อมูลในขั้น ๕ นะ

ข้อมูลในขั้น ๕ ขั้น ๕ นี่มันเป็นปัจจุบันนี้ เสียงกระทบรูป นี่โสตวิญญาณรับรู้ สิ่งนี้ปรุง แต่งต่อไปตามความคิด เราจะคิดปรุงแต่งของเราไป นี่เป็นสัญญา เป็นวิญญาณในขั้น ๕ กับ วิญญาณในปัจจุสมุปบาท เรื่องนี้มันเป็นความลึกลับ แต่ถ้าจิตทะลุปรุโปร่งแล้วเป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องธรรมดา นี่ขั้นอย่างหายาบ ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างละเอียด แล้วเป็นตัวของจิต ตัว อวิชชา ตัวสิ่งที่เป็นต่อของจิต ตัวพลังงานของจิต ทำลายทุกอย่างเลย นี่มนุษย์สร้างธรรม

ถ้ามนุษย์สร้างธรรมจะไม่เหลวไหลจากการประพฤติปฏิบัติ จะไม่ให้กิเลสแทรกเข้ามา จะต้องพยายามทำความสงบของใจเข้ามา แล้วพยายามค้นคว้านะ ค้นคว้าคือการวิปัสสนา คือการทำลาย ถ้าไม่มีการค้นคว้าไม่มีการทำลาย พยายามควบคุมจิตสงบเข้ามาขนาดไหนก็แล้วแต่สิ่งนี้เป็นอนิจจังนะ

“สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา” สภาวะธรรมนี้เป็นอนัตตา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป “สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์” มันเป็นอนิจจังไหม? มันเป็นอนิจจัง แล้วไปถนอมรักษาไว้ พยายามถนอมรักษาไว้ พยายามควบคุมไว้ กลัวจะเสื่อม เสื่อมไหม? เสื่อม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะอะไร เพราะเราไปถนอม เพราะเราไปควบคุมไว้อย่างนั้น เพราะธรรมชาติมันเป็นสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้ามันจะไม่เสื่อมทำอะไร สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของเขา หน้าที่ของเราตั้งสติ แล้วหาจุดยืนของใจ หลักการของใจคือคำบริกรรมต่างๆ คำบริกรรมหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา ถ้าเราไปสร้างที่เหตุ เหมือนคนที่ทำธุรกิจ ในเมื่อสินค้าเรา เรามีลูกค้า เราส่งสินค้าตลอด เราเก็บเงินได้ตลอด ธุรกิจมันจะไม่คล่องตัวได้อย่างไร คล่องตัวแน่นอน แต่ถ้าเราบอกว่าเราไม่ส่งสินค้าให้ใครเลย สินค้าของเราที่เราหาว่าสิ่งนี้เป็นของมีคุณภาพ เราจะกักตุนไว้ แล้วมันจะเสื่อมไหม มันจะเสียหายไหม? เสียหายแน่นอน

นี่เหมือนกัน ในเมื่อเราจิตสงบขนาดไหน “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา” เห็นไหม เราถึงจะต้องกลับมาที่สติ กลับมาที่คำบริกรรม กลับมาที่ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วรักษาสິงนี้เข้าไป ถ้ารักษาสິงนี้อยู่ตลอดเวลา จะเสื่อม ไม่เสื่อมมันหน้าที่ของเขา เรารักษาของเราไป มันไม่เสื่อมหรอก มันเสื่อมไปไม่ได้ในเมื่อเราอยู่กับเหตุ เรารักษาเหตุอยู่ตลอดเวลา เรารักษาไฟของเราไว้ตลอดเวลา แล้วเราตั้งน้ำไว้ น้ำจะเดือดไหม จะปรารธนาไม่ให้เดือดมันก็เดือด ไม่ปรารธนามันก็เดือดเพราะอะไร เพราะน้ำเราตั้งไว้ตลอดเวลา เรามีไฟความร้อนอยู่ตลอดเวลา

นี่ก็เหมือนกัน เราอยู่กับสติ อยู่กับพุทโธตลอดเวลา จิตนี้มันก็จะตั้งมั่นของมัน แล้วถ้าหนีออกไปที่กาย เวทนา จิต ธรรม ว่าอำนาจาสนาไม่มี พยายามรำพึงเข้ามา รำพึงหนีไปที่กาย ถ้าไม่เห็นกายเห็นไหม ดูจิต แล้วแต่ให้ตรงกับจิตของตัวเอง ถ้าตรงกับจิตของตัวเองนั้นจะเป็นการงานของเรา

ถ้าหน้าที่การงานของเราเกิดขึ้นมา ผู้ชำนาญการแต่ละแขนง ผู้ชำนาญการของวิชาการแต่ละวิชาการ ความชำนาญของเขาต้องต่างกัน นี่ก็เหมือนกัน กาย เวทนา จิต ธรรม โดยจิตนิสัยของผู้ที่สร้างสมมามันจะมีความแตกต่างกัน จะไม่มีคนใดเลยที่ทำแล้วจะเหมือนกัน สิ่งเหมือนกัน

เห็นไหม แม้แต่ผู้ชำนาญการในหลักวิชาการเดียวกัน ในตำแหน่งหน้าที่การงานเดียวกัน แต่ความถนัดของเขาก็ต่างกัน

นี่ก็เหมือนกัน อาการของใจมันจะมีความแตกต่างกันไปโดยธรรมชาติของมัน ฉะนั้นเราถึงต้องกำหนดของเราให้ตรงกับจิตตรงกับนิสัยของเรา แล้วน้อมไป ถ้าสภาวะแบบนั้นไม่เกิดขึ้นมา เรากลับมาที่หลักการ กลับมาที่ตัวตำแหน่งหน้าที่ หน้าที่เห็นไหม กลับมาที่ตัวจิตนี้ กลับมาทำความเข้าใจให้ลึกเข้าไปกว่านั้น ลึกเข้าไปนะ

จิตนี้เกิดมาจากไหน จิตนี้มันมีโดยธรรมชาติของมัน เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วถึงเป็นมนุษย์ต่างหากนะ แล้วถ้ากลับไปที่จิตนี้ แล้วถ้าเห็นสภาวะเห็นแบบนั้นไม่ได้ เราก็กลับให้จิตมันสงบเข้ามาให้ลึกเข้าไปๆ ถ้าลึกเข้าไปนี้มันมี มีแน่นอน มันเห็นได้แน่นอน เพียงแต่ว่าเราจะต้องถอยกลับมา พยายามกลับไปที่ตัวจิตนี้ให้ได้ สร้างพลังงาน อัปนาสมาธิไป กลับไปกำหนดพุทโธ กำหนดสติเข้าไป กำหนดอานาปานสติ กำหนดปัญญาอบรมสมาธิเข้าไปขนาดไหนจนมันปล่อยหมดนะ มันรวมหมด มันปล่อยหมด สักแต่ว่ารู้ อาการอายตนะทั้งหมดดับหมด รูป รส กลิ่น เสียง หูจะได้ยินสิ่งต่างๆ เลย

ถ้าเราไม่เห็นกาย เราจะต้องกลับไปสร้างพลังงานอย่างนี้ ถ้าเรามีพลังงานอย่างนี้ เรามีเงินมหาศาลเลย แล้วสินค้าที่เขาจะมาขายนี้เขาต้องการขายกับผู้มีเงินใช้ไหม ผู้ที่มีเงินซื้อสิ่งใดเขาก็ปรารถนาเพราะเงินเราเงินสด เงินสดจะซื้อสิ่งใดเขาปรารถนา เพราะผู้ที่ทำธุรกิจเขาต้องการเงินสดที่เราซื้อเขา เขาไม่ต้องการสินเชื่อกหรือ

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตของเราพยายามเข้าไปถึงอัปนาสมาธิ เข้าไปถึงฐานนี้ ตัวนี้มันเหมือนกับตัวพลังงาน ตัวเงินสดใจ ตัวสิ่งที่เราจะน้อมออกมา แล้วเราจะน้อมไป มันจะไม่เห็นกายอย่างใดมันต้องพยายามทำอย่างนี้ นี่คือนิสัยที่ถ้ามันไม่ได้วิปัสสนาหรือมันทำสิ่งนี้ไม่ได้ ถ้าเราตั้งใจอย่างนี้เราสร้างฐานอย่างนี้

สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถะคือพลังงาน เป็นธรรม ธรรมคือสมถธรรม สมาธิธรรม วิปัสสนาธรรม สิ่งที่เป็นวิปัสสนา สมถกรรม สิ่งสภาวะธรรม เราจะสร้างธรรมใจ ถ้ามนุษย์สร้างธรรมสร้างอย่างนี้ อย่างนี้เป็นกิจของมนุษย์ เป็นงานที่ประเสริฐที่สุด งานอาบเหงื่อต่างน้ำงานธุรกิจ งานต่างๆ เห็นไหม เรื่องของโลก

พระก็เหมือนกันหน้าที่การงานต่างๆ ซึ่งเข้ามาที่ใจทั้งหมด ข้อวัตรปฏิบัติ ข้อปฏิบัติเครื่อง
ดำเนิน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยเป็นปฏิบัติเครื่องดำเนิน เครื่องดำเนิน
นั้นย้อนกลับมาที่ใจ การเคลื่อนไหว การเหยียด การคู้ การดัด การทำกิจวัตรต่างๆ นั้น พุทโธ
ตลอดดูที่ใจเห็นไหม ทวนกระแสกลับมาที่ใจ

ถ้าทวนกระแสมาที่ใจเพราะกิเลสเกิดจากใจ สิ่งที่เกิดจากใจเวลาเราเกิดขึ้นมา เกิดเป็น
มนุษย์ก็จิตปฏิสนธินี้ตัวใจไปปฏิสนธิในครรภ์มารดา ไปโอปปาติกะเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็น
พรหม ตัวใจนี้เป็นตัวเกิด แล้วตัวใจนี้เป็นตัวพลังงาน แล้วตัวใจนี้เป็นตัวกิเลส สิ่งที่เกิดนั้นปก
คลุมใจ

ใจที่เป็นธรรม สิ่งที่เกิดที่เป็นธรรมเห็นไหม นี่วิมุตติสุข สิ่งที่เป็นวิมุตติแล้วคงที่ตลอดไป
ตัวจิตนี้มันมีพลังงานตัวนี้ มันมีสิ่งที่ธาตุรู้มันมีอยู่ของมัน แต่มันโดนเชื้อไขของอวิชชา โดน
อวิชชาควบคุมมัน พญามารคุมไว้ใจ สิ่งที่ถูกพญามารคุมไว้ สิ่งนี้มันถึงได้มีตัวจิต แต่เพราะโดนสิ่งที่เป็น
สมมุติของอวิชชาคุมไว้ มันถึงทำให้จิตนี้เกิดตายๆ โดยสมมุติใจ โดยวิภูฏะนี่มันเกิดตายๆ
ไป แล้วสภาวะธรรมเข้ามาชำระล้างตรงนี้ เข้ามาทำลาย ทำความสะอาดของใจตัวนี้ใจ ถ้าทำความ
สะอาดใจเข้ามา ถ้าเราเพิกกิเลสออกเป็นชั้นเป็นตอน

ถ้ายกขึ้นมาวิปัสสนาให้ได้ที่ตัวกายนี้ ตัวกายนี้วิปัสสนา ถ้าเราปล่อยกาย เวทนา จิต ธรรม
โดยสังขารความจริง นี่เป็นพระโสดาบัน ถ้าเป็นพระโสดาบันเราจะเข้าถึงสภาวะธรรม พอเข้าถึง
สภาวะธรรม สิ่งที่เราเป็นพระโสดาบันนี่จะเป็นพระโสดาบันได้ต้องเกิดมรรคสามัคคี ต้องมรรค
รวมตัว ความสมดุลเป็นมัชฌิมาปฏิปทาของพลังงานกับตัวนี้ คือกิริยาของใจ อาการของใจที่
เคลื่อนไปคือธรรมจักร

สิ่งที่ธรรมจักร พลังงานตัวนี้เคลื่อนไปใจ สิ่งทีพลังงานตัวนี้เคลื่อนไปแล้วมันย้อนกลับมา
ทำลายกาย เวทนา จิต ธรรม ปล่อยวางแล้วปล่อยวางเล่าด้วยปัญญาญาณของเรา ปัญญาจะเกิด
ขึ้นมา เวลาวิปัสสนาไป เวลากำหนดโดยจุดยืนจะทำสมณะมันก็ทำล้มลุกคลุกคลานนะ แต่ถ้าเรา
ตั้งใจตั้งฐานได้จนเป็นอัปปนาสมาธิ สิ่งนี้เป็นสมณะคือกำปั้นทุบดิน กำปั้นทุบดินคือว่าจับต้น
เชือกได้ต้องสาวไปถึงปลายเชือก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันจับความรู้สึกได้แล้วกำหนดพุทโธได้ ถ้าทำบ่อยครั้งโดย
สติสัมปชัญญะมันต้องสงบโดยแน่นอน แต่ขณะที่ออกวิปัสสนานี้มันเป็นงานในธรรม ธรรมของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม สิ่งนี้ใครจะค้นคว้า ใครจะรับรู้สิ่งต่างๆ ถ้ารับรู้มันก็ไปรับรู้สิ่งที่เป็นกาฝาก สิ่งที่เป็นกาฝากคือสิ่งที่เป็นสัญญาอารมณ์ สิ่งที่สร้างภาพขึ้นมาโดยอาการของใจ ไม่ใช่ใจ

สิ่งที่โดยปกติสามัญสำนึกของมนุษย์นี้ สามัญสำนึกของคนนี้มันจะเกิดจากกาฝาก เกิดจากอาการของใจ เหมือนกับผลไม้เห็นไหม ผลไม้เกือบทุกชนิดที่มีเปลือก จะมีเปลือกตลอดไป ผลไม้ที่มีเปลือกเห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน อาการของใจเหมือนกับเปลือก เหมือนกับอาการของใจคือกาฝาก ถ้าไม่ใช่สภาวะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยปัจจุบันโดยที่เขาค้นคว้ากันอยู่นี้มันจะเป็นกาฝากทั้งหมด มันเป็นการสร้างกิเลสไม่ใช่สร้างธรรม

ถ้าเป็นการสร้างธรรมเห็นไหม เราจะต้องตรวจสอบใจของเรา มันปล่อยวางไหม มันมีความสุขไหม มันปล่อยวางแล้วมันมีความสุขโล่งโล่งไหม ถ้ามันเข้าไปรู้เฉยๆ มันรู้ออกมาแล้ว มันเป็นปกติ สิ่งนี้ไม่ใช่หรรษา เพราะมันออกมาแล้วมันเป็นปกติใจ ขณะที่ทำสมาธิเข้าไป เวลาสงบเข้าไปมันจะแว้งแว้งนะ นี่ขณิกสมาธิ มีความสุขชั่วคราวออกมา

อุปจารสมาธิความสงบนี้มันแน่นหนามั่นคงขึ้นมา มันมีสติพร้อมเข้าไป แล้วเวลามันเคลื่อนออกไป อุปจาระในอาการของใจจะเห็นนิมิต เห็นอะไรต่างๆ สิ่งนี้ที่เป็นวิปัสสนา และถ้าอำนาจวาสนาเราไม่ถึง เราพยายามจะทำให้เข้าไปถึงอัปปนาสมาธิ คับอายคนะทั้งหมดเลย นี่อุปจาระคือมีอาการสืบต่อ

ขณะที่มันเข้าไปอัปปนาสมาธินี้สักแต่ว่า แต่รู้ตลอดเวลา สติจะชัดเจนมาก มีสติแล้วความรู้สึกจับตัวจิตได้ชัดเจนแจ่มใส นี่คือตัวสมาธิใจ แล้วน้อมออกมาเห็นไหม ราพึง น้อมออกมาพอน้อมออกมานี้งานชอบ งานชอบ ชอบอย่างนี้ งานชอบของธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

งานของโลกอาบเหงื่อต่างน้ำ จะบริหารจัดการขนาดไหนนั่นเป็นเรื่องโลกทั้งหมดเลย ปัญญาอย่างนั้นปัญญาการสร้างสม ปัญญาอย่างนั้นเป็นปัญญาแบกหาม ปัญญาอย่างนั้นเป็นปัญญาผูกมัด

แต่ขณะที่วิปัสสนาเกิด เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมนี้เพราะอะไร เพราะกิเลสอยู่ที่ตรงนี้ ใจติดที่ตรงนี้ สิ่งตรงนี้นั้นวิปัสสนามันปล่อยเข้าแล้วเข้าแล้วมันจะปล่อย พอปล่อยนะ ผู้ที่วิปัสนา

เป็นนะ อาการสงบของสมณะคือจิตสงบ อาการของปล่อยวาง ต่างกัน ต่างกันเพราะอะไร เพราะกิเลสมันเริ่มเบาตัวลง

กิเลสนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับพวกเจ้าลัทธิต่างๆ เข้าถึงสมณะ เข้าถึงตรงนี้ เข้าถึงจิตสงบ เข้าสมาบัติต่างๆ นี่มันสงบ แต่สงบแล้วกิเลสไม่ได้เบาตัวลงเลย ขนาดออกมา ขณะที่จิตออกมานี้มันเป็นปกติ แต่ขณะที่เริ่มวิปัสสนาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างธรรมขึ้นมาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาก่อน แล้วเราตามธรรมวินัย เราเดินตามธรรมวินัยโดยสุภาพบุรุษ โดยที่ว่าไม่เข้าข้างกิเลส เราวิปัสสนาไป ถ้าไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม จากจิตจากคั่นไม้นั้น ไม่ใช่จากกาฝาก มันจะเห็นแล้วมันสะท้อนหัวใจ แล้ววิปัสสนาไป มันจะเริ่มปล่อย อาการปล่อยอย่างนี้กิเลสเริ่มเบาตัวลง นี่มันจะฟุ้งในหัวใจทั้งหมด

มันเป็น อกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมเข้าหลักการอันนี้ มันจะทำให้กิเลสเบาตัวลงๆ แล้วผู้ที่ประพฤติดุปฏิบัติมันถึงจะรู้ใจว่า นี่สมถกรรมฐานมีความรู้สึกอาการอย่างนี้ วิปัสสนากรรมฐานมีความรู้สึกอย่างนี้ แล้วมาถูกทางอย่างนี้ มันมีกำลังใจอย่างมหาศาล มันก็เริ่มบุกบัน สมบุกสมบันเข้าไปกับวิปัสสนาคือการงานของจิต นี่ใจมนุษย์สร้างธรรม

ถ้ามนุษย์สร้างธรรมเห็นไหม ธรรมสมควรแก่มนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ แล้วเราก็เป็นมนุษย์ เราจะสร้างธรรมขึ้นมาในหัวใจ เป็นธรรมอันเอก ธรรมส่วนบุคคล ธรรมที่สัมผัสจากใจ เป็นสันติภูมิที่หัวใจทุกข์ร้อน หัวใจเรียกร้องให้ช่วยเหลือ หัวใจที่พราห์เรียกร้อง หัวใจที่ทุกข์อยู่ที่นี่ แล้วเราทุกคนก็บ่นทุกข์บ่นร้อนนะ เวลาพูดถึงทุกข์ เวลาคิดถึงทุกข์ น้ำตาจะร่วงน้ำตาไหลนะ

เวลาประพฤติดุปฏิบัติที่เราสร้างของเราขึ้นมาสิ ทุกข์แสนทุกข์ทางโลกมันก็ทำให้เราเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะนี้เห็นไหม การประพฤติดุปฏิบัติอย่างนี้มันต้องเอากำลังใจ เอาความเห็นของเรา ตั้งสติของเราเข้ามา แล้วสร้างสมขึ้นมา ด้วยสติสัมปชัญญะประคอง ต้องประคองความรู้สึก ประคองอารมณ์อย่างนี้ ทำความสงบเข้ามาๆ วิปัสสนาไป ย้อนไปๆ ถึงที่สุดมันสมุจเฉตพหาน ทำให้กิเลสขาด สังโยชน์ขาดนะ

สักกายทิฐิ ความเห็นผิด ทิฐิความเห็นที่เกิดมาเป็นมนุษย์นี้ เราๆ ไอ้เราๆ นี่เหยื่อ แล้วกินเบ็ด แล้วเบ็ดนี้เกาะปาก คั่นๆ มาก ทุกข์มาก แต่ถ้าปลดเบ็ดออกจากปากนะ ไม่ใช่เรา กายสักแต่ว่ากาย จิตสักแต่ว่าจิต ทุกข์สักแต่ว่าทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ทุกข์ เห็นสัจจะตามความเป็นจริง

เห็นไหม ที่บอกว่า ทำไมมนุษย์ว่าเราฉลาด มนุษย์ว่าเรารู้ มนุษย์ว่าเก่งกาจสามารถนี้โง่ทุกคน! แต่ถ้าใครเข้ามาเห็นตรงนี้นะ เห็นว่าสักกายทิฐิก็ไม่ใช่เรา สรรพสิ่งนี้ไม่ใช่เราเลย เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง อาศัยวิบากของกรรม กรรมที่เราสร้างสมขึ้นมา ถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ แล้วมนุษย์นี้สร้างธรรมขึ้นมาในหัวใจ สภาวธรรมนี้ทำลายกิเลสออกไปจากใจ เห็นสภาวะได้ต่างอันต่างจริง กายเป็นอันว่ากาย จิตเป็นอันว่าจิต มันแยกออกจากกันได้

ถ้าแยกออกจากกันได้จะไม่เกิดในอบายภูมิอีกแล้ว จะไปเกิดอีก ๗ ชาติ จะพยายามสร้างสมบุญญานุการขึ้นมาให้เข้าไปทำลายกิเลสในหัวใจ เห็นไหมเราสร้างธรรมที่หายๆ แล้วธรรมจะละเอียดเข้าไป เป็นสกิทาผล อนุทาผล อรหัตตผล อรหัตตผลนะ ขณะที่อรหัตตมรรค อรหัตตผลทำลายกัน ขณะที่ทำลายกัน สิ่งที่ทำลายกันงานเกิดขึ้นมาอย่างนี้ไง

มนุษย์สมควรแก่ธรรมเพราะมนุษย์มีปัญหา มนุษย์มีหัวใจ มนุษย์มีครูบาอาจารย์ มนุษย์มีสิ่งที่เทียบเคียงหัวใจ มนุษย์มีทุกข์ ทุกข์มันสะท้อนหัวใจนะ ทุกข์ในหัวใจนี้สะท้อนมาก นี่ถ้ายังมีกิเลสในหัวใจมันหมักหมม มันเศร้าหมอง มันอาลัยอาวรณ์ มันสุขุมกินในหัวใจนะ นี่หัวใจลัดหนองอย่าง นี่มันเป็นความทุกข์

แม้แต่พระอนาคาปล่อยางมาทั้งหมดนะ ปล่อยางชั้นร้อยอย่างหายบ ชั้นร้อยอย่างกลาง ชั้นร้อยอย่างละเอียด ปล่อยางทั้งหมดเลย ปล่อยางหมดเลย แต่ในตัวมันเองยังไม่ว่างนี้มันยังเผาลนอยู่อย่างนี้ มันยังสุขุมกิเลสวิชาไว้ในหัวใจ นี่ไฟสุขุมขอนในหัวใจนะ

ถ้ามันสงสารตัวเอง มนุษย์จะสร้างธรรมอย่างละเอียดขึ้นมาในหัวใจ มันจะต้องมีสติสัมปชัญญะ สิ่งที่เป็นมหาสติ-มหาปัญญานะ เราสร้างสมของเราเข้ามา สิ่งที่เราสร้างสมเรามีวิปัสสนาขึ้นมา เราสร้างธรรมขึ้นมาในหัวใจ มันปล่อยางสิ่งต่างๆ เข้ามาทั้งนั้นละ มันปล่อยางๆ งานอย่างนี้เอกของบุรุษนะ บุรุษที่เป็นผู้ที่เอก เอกก็มันเป็นเอโก รัมโมโง

แต่ถ้ามันไม่เป็นเอกมันแตก มันแตกแขนงออกไป เวลามันออกมาที่ชั้น พลังงาน ภาวสวะคือตัวภพ เวลามันออกหาเหยื่อ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แล้วแต่ออกเป็นช่องทาง แล้วก็ออกมาตา หู จมูก ลิ้น กาย มันก็แตกออกไป ออกไปในโลกเห็นไหม โลก...ภาษาก็ภาษา สิ่งต่างๆ เป็นภาษา เป็นสิ่งต่างๆ มันแตกแขนงออกไปๆ หาเหยื่อ

ถ้าวิชามันหิวโหยในหัวใจนะ เวลากระแสน้ำพุ่งออกมาตามความต้องการของมันนะ นี่ค้นหาความทะยานอยากเป็นอย่างนั้น เราจะต้องปิดล้อม ปิดล้อมด้วยศีล ปิดล้อมด้วยสติสัมปชัญญะ ปิดล้อมเข้ามา กักพลังงานตัวนี้ไว้ ถ้ากักพลังงานตัวนี้ไว้มันจะเป็นสัมมาสมาธิ มันจะเป็นพลังงานที่ย้อนกลับ ย้อนกลับเพราะมีสติ เราสร้างสมพลังงานขึ้นมาแล้วให้มันย้อนกลับเข้าไป เห็นไหมเราสร้างทั้งหมดเลยนะ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นจากสติสัมปชัญญะ เกิดขึ้นจากความเห็นของเรา เกิดขึ้นจากความตั้งใจความจงใจ ถ้ามีความตั้งใจหรือความจงใจนั้นเป็นมรรค

ถ้าสักแต่ทำ ทำ เห็นไหมคุณเครื่องยนต์กลไกมันใช้พลังงานได้กว่าเราอีก มันทำสิ่งที่มันเป็นวัตถุนะ มันออกมาเป็นสายการผลิตมหาศาลเลย มันมีความภูมิใจ มันมีความรู้อะไร มันมีสิ่งที่มันสร้างขึ้นมา มันมีประโยชน์อะไรกับมัน มันไม่รู้เรื่องอะไรเลย เจ้าของมัน มนุษย์ต่างหากเป็นคนทำ สิ่งที่ทำขึ้นมามันออกมาเป็นสภาวะแบบนั้น นั่นสักแต่ทำ

ถ้าเราสักแต่ทำเหมือนกับหุ่นยนต์ เหมือนกับเครื่องยนต์กลไก มันไม่มีชีวิตจิตใจ สักแต่ทำ มีชีวิต มีความรู้สึก มีความตั้งมั่น แต่ขณะที่กิเลสมันมีกำลังมากกว่ามันเป็นอย่างนั้น เราถึงต้องพยายาม

สิ่งที่พลาดพลั้งคือออกไป รับรู้ออกไป ออกไปโดยสักแต่ทำ เราก็พยายามฟื้นฟูสร้างสติขึ้นมา ถ้าสร้างสติขึ้นมา เห็นไหม เป็นชีวิตกลับคืนมา เป็นสิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่มีชีวิตรับรู้ความสุข ความทุกข์ ถ้ามีสติขึ้นมากการประพฤติปฏิบัติก็ไม่สักแต่ทำ มันก็มีความสุข ความทุกข์ ความสุขคือความถูกต้อง บุญกุศลคือสุขกับทุกข์ ความจริงมีสุขกับทุกข์นะ

เรื่องวัตถุข้าวของเงินทองตำแหน่งหน้าที่การงาน หัวโชนทั้งนั้น หลอกหลวงทั้งหมดเลย สุขกับทุกข์นี่ของจริง

เพราะถ้ามันเป็นสัมมา เป็นความถูกต้องมันก็เป็นความสุข ถ้าเป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยากที่มันดิ้นรนมันก็เป็นความทุกข์ ความสุขกับความทุกข์เป็นความจริง สิ่งที่เป็นความจริงในหัวใจ เราอาศัยความจริงในหัวใจ นี่มันสะท้อนหัวใจ สิ่งที่เป็นความจริงมันสะท้อนเพราะมันเกิดจากหัวใจ มันทำให้หัวใจนี้มีความรู้สึก ถ้าความรู้สึก เราจับสิ่งนี้แล้วย้อนกลับ จับสิ่งนี้ ทำไมมันเป็นความทุกข์ ทำไมมันเป็นสิ่งที่ไม่มีความสิ้นสุดกระบวนการเสียที มันไม่สิ้นสุดกระบวนการหรอก ถ้าไม่มีการชำระล้างมัน จะปล่อยให้มันสิ้นสุดเองเป็นไปไม่ได้

ถ้าพูดถึงเราปล่อยวางเข้ามาจากขั้นอย่างละเอียดแล้ว ถ้าดับอันนี้มันก็ไปเกิดบนพรหม เกิดบนพรหมแล้วก็รอกาลเวลาสุกไปๆ เพราะสิ่งนี้ขั้น ๑ ใจ ภาวะของจิตเป็นขั้น ๑ ถ้าออกมา เป็นกามภพมันเป็นขั้น ๕ ถ้าขั้น ๕ มันออกไปเป็นกามราคะไง แต่ถ้าเราทำลายสิ่งนี้เข้ามาด้วย ปัญญาของเราเนะ เห็นไหมการสร้างสมมันเห็นเป็นขั้นเป็นตอน มันถึงมีมรรค ๔ ผล ๔ มรรค หยาบมรรคละเอียดในหัวใจใจ

การแสดงออกมาจากหัวใจเนะ เพราะหัวใจมีวุฒิภาวะขนาดไหน เวลาแสดงธรรมออกมา มันก็แสดงธรรมออกมาในขั้นภูมิของใจดวงนั้น จะรู้ได้สิ่งที่รู้ รู้ได้แค่ไหนอธิบายได้แค่นั้น ถ้ารู้จบ กระบวนการ รู้ถึงความจริงของเขา มันจะเห็นกระบวนการไปทั้งหมด มันจะเข้าใจ เห็นหมด เหมือนผู้ใหญ่ดูเด็กเลย เด็กเล่นอะไรก็แล้วแต่เราเคยผ่านกิริยาอย่างนี้ เราเคยใช้สิ่งนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากผู้ใหญ่ผ่านประสบการณ์มา

จิตก็เหมือนกัน ถ้าจิตเล็กๆ จิตที่ไม่เป็นเด็กเลย จิตที่เป็นความเหลวไหลนี้มันเป็นเรื่องเด็ก เสเพลไปเลย แต่ถ้าเด็กเริ่มเป็นคนดีขึ้นมา เริ่มสร้างสมตัวขึ้นมา จากเด็กๆ โสดาบัน จากผู้ใหญ่ ขึ้นมาเป็นสกิทา จากที่เป็นหนุ่มเป็นสาวอนาคา แล้วผู้ที่มีประสบการณ์ ผู้เฒ่าผู้แก่ใจ ผู้เฒ่าผู้แก่มี ประสบการณ์มหาศาล นี่คือตัวอวิชา แล้วเราจะไปสอนให้ผู้เฒ่าผู้แก่เชื่อเรานี่ใครจะเชื่อ

อวิชาไม่เชื่อใครหรอก อวิชามันถือว่ามันใหญ่ มันถือว่ามันเป็นเจ้าวัฏจักร มันไม่พอใจ สิ่งใด แล้วมันสร้างสม สิ่งที่เป็นผู้ใหญ่เห็นไหม สิ่งที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่เวลาเขาจะบิดเบือนเรา เขาจะ บอกว่าเขาเห็นด้วยกับเรา เขารู้จักกับเรา เขาดีไปกับเรา เขาอยู่กับเรา เขาส่งเสริมเรา อวิชาเป็น อย่างนั้น

สิ่งนี้เรารู้แล้ว สิ่งนี้เราก็ปล่อยวางแล้ว สิ่งนี้เราก็เข้าใจแล้ว เราก็ทำมาจนจบกระบวนการ แล้วเราก็อยู่เฉยๆ ก็จบใจ เห็นไหมอวิชานี้ร้ายกาจมาก สิ่งที่ร้ายกาจอยู่ในหัวใจนี้ใจ เราถึงบอก สิ่งใดก็แล้วแต่ ถ้ามีความรู้สึกสิ่งนั้นเป็นสมมุติทั้งหมด สิ่งใดมีอารมณ์ความรู้สึกความสุข ความ ทุกข์เป็นของจริง ถ้าเราอยู่กับของจริงเราจะเห็นของจริงนะ ถ้าเราอยู่กับของปลอม ของปลอมคือ สมมุติจากภายนอกปลอมทั้งหมดเลย ถ้าเราอยู่กับของจริง สุขกับทุกข์ในหัวใจนี้ของจริง แล้วเรา เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นมรรคญาณเข้าไปตรวจสอบ ตรวจสอบนะ สร้างสม

นี่ทุกข์แสนทุกข์นะ เราทำหน้าที่การงาน เราทำธุรกิจทำการค้าเก็บเงินเก็บทองมามหาศาลเลย เวลามาทำบัญชีนำเบื่อน่ายนะ รายจ่ายขนาดนี้ รายรับขนาดนี้ สิ่งนี้เป็นกำไรขาดทุน นี่เก็บเงินเข้ามาแล้ว สิ่งต่างๆ เก็บเอาไว้ในบ้านก็แล้ว ยังต้องมาทำบัญชี

นี่ก็เหมือนกัน เราทำลายกามราคะ เราทำลายสิ่งต่างๆ เข้ามาจนถึงจุดหัวใจนะ นี่สิ่งนี้เป็นต้นข้าว สิ่งนี้เป็นกามภพ สิ่งที่เป็นตอ เป็นกvasวะ เป็นฐานใจ อนุสัย ๓ เข้าไปอยู่ที่ตรงนี้ใจนี้มันทำบัญชี มันเป็นความละเอียดอ่อน นี่เหมือนกันเราต้องทำให้มันถูกต้อง รายรับรายจ่ายนี้เป็นบัญชีนะ

แต่ถ้าเป็นพญามารละ นี่ภพชาติตรงนี้ใจ เข้าไปถึงฐานมันใจ ทุกอย่างเกิดจากตรงนี้ใจ ตัวจิตปฐิสฺสนธิใจ นี่คือปฐิสฺสนธิจิต “อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺาณ” มันเป็นปัจจัยการที่ไม่ใช่ขั้น สิ่งที่เป็นความหยาบๆ นี่เป็นขั้นเป็นกอง สิ่งที่เป็นกองมันเป็นความหยาบออกไป ถ้าเราทำธุรกิจแล้วขาดทุน เราทำลายสิ่งนี้ไม่ได้ ถ้าเราทำลาย ธุรกิจเรากำไรขึ้นมา คือเราฆ่ามันๆ เข้ามา นี่คือกำไรของเรา

ถ้ากำไรของเราจุดนี้เป็นประโยชน์เข้ามา มันจะเป็นประโยชน์เข้ามาจนถึงต้นผู้ที่คุมนโยบาย คือผู้เฒ่าผู้แก่ที่ควบคุมบัญชีตัวนี้ใจ แล้วจะทำลายบัญชีตัวนี้มันถึงย้อนกลับๆ ตลอดความย้อนกลับนี้ ฟังนะ ว่างมาทั้งหมด ปล่อยาวงวัฏฏะทั้งหมด การเกิดในกามภพทั้งหมด แต่ตัวเองยังคิดตัวเองเห็นใหม่ ว่างมาทั้งหมดแต่ความว่างนี้มันไม่รู้จักความว่างใจ มันเป็นความลึกกลับมหัสจรรย์นะ การสร้างธรรมที่อย่างหยาบๆ มันก็แสนทุกข์แสนยาก การสร้างธรรมอย่างละเอียดยิ่งยอดเยี่ยม ยิ่งยอดประเสริฐสุดเห็นใหม่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอก ในมนุษย์นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐสุด ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นยอดแห่งธรรม สาวกสาวกะที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ถ้าจะเข้าถึงธรรมตัวนี้ เราถึงต้องเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีความกระด้าง ไม่มีความยึดมั่นถือมั่นในหัวใจนั้น สิ่งนี้จะย้อนกลับเข้ามาถึงภายใน มันละเอียดอ่อนมาก แล้วมันจะใช้สติ มหาสติขนาดไหนย้อนกลับเข้ามาจนถึงจุดตัวนี้ได้ จุดตัวนี้เห็นใหม่

อุทฺธจกุกุจะนี้เป็นความฟุ้งซ่านเป็นอะไรต่างๆ กุกุจะตัวนี้ ถ้าเป็นปัญญาที่ขั้นกับจิตทำงานกัน กุกุจะคือสิ่งที่พลังงานอย่างหยاب พลังงานอย่างหยابมันมีขั้วบวกขั้วลบของมัน มันถึงเป็นพลังงานออกไปได้ มันต้องมีสิ่งที่กระทบ

แต่ขณะที่เป็นพลังงานอย่างละเอียดนี้ลึกกลับมาก จะต้องมีความลึกกลับของมันส่วนหนึ่งของเขา เราถึงต้องใช้สติสัมปชัญญะ สูดยอดของการประพฤติปฏิบัติ ความละเอียดอ่อนขลุกลิงอยู่จากภายใน

การผ่าตัด การรักษา สิ่งที่เป็นการผ่าตัด สิ่งที่เป็นการเปลี่ยนอวัยวะจากภายใน สิ่งนี้มีความละเอียดอ่อน ต้องมีผู้ที่ชำนาญการ ในการประพฤติปฏิบัติของเราก็อีกเหมือนกัน จากการฝึกฝนขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามาจนถึงจากภายใน ถึงที่สุดถ้าเรามีความเพ่งอยู่ มีความไม่สมดุล จะเป็นไปไม่ได้หรอก จะต้องมีความละเอียด จะต้องมีความต่างๆ เข้ามา นี่การสร้างอย่างนี้มันเป็นประสบการณ์นะ เป็นสันติวิสุทธิโกจากภายใน ถ้าสันติวิสุทธิโกจากภายในถึงสมดุลเมื่อไหร่มันพลิกตัวนี้เห็นใหม่ สิ่งทีพลิกตัวนี้ออกไปนี่มนุษย์ที่สมควรแก่ธรรม มนุษย์ที่สมควรแก่ธรรมต้องสร้างเหตุโดยสมควร “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” ธรรมะนี้เห็นใหม่

เวลาเราทำหน้าที่การทำงานจะต้องวิธีตรวจสอบ ต้องมีสิ่งต่างๆ ขณะที่เราประพฤติปฏิบัตินี้ อริยสัจ สัจจะความจริงตรวจสอบในหัวใจเราเอง มันเป็นสันติวิสุทธิโก มันจะกังวานในหัวใจ ถ้าสันติวิสุทธิโกนี้กังวานขึ้นมาในหัวใจนะ สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้สิ่งนี้ สิ่งนี้ประเสริฐสุด แล้วถ้ามันไปกังวานในหัวใจมันจะซาบซึ่งมาก

สิ่งที่เป็นการตรวจสอบคืออริยสัจตรวจสอบนะ สัจจะความจริงอริยสัจจะเกิดขึ้นจากหัวใจเห็นใหม่ นี่แก่นของธรรม ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณเกิดขึ้น เกิดนิโรธะ ความดับไปเกิดขึ้นมา ตัดค้นหาความทะยานอยาก ตัดตัวทุกข์เห็นใหม่ ขณะที่เกิดขึ้นมา อริยสัจเกิดขึ้นมาในวงรอบของมัน เกิดขึ้นมาโดยสัจจะของเขา มันจะรวดเร็วมาก ทีเดียวขาดออกไปจากหัวใจ พ้นออกไปนะ

ธรรมอันนี้ประเสริฐสุด ธรรมอันนี้จะไม่มีการเคลื่อนไหว

สิ่งที่มีการเคลื่อนไหวแต่ยังมีชีวิตอยู่ก็มีธาตุขันธ์ สิ่งที่มีธาตุขันธ์เห็นใหม่ ความสุขนี้สุขที่มาจากความสงบ ความสงบของสมาธิก็มี ความสงบของธรรมแต่ละขั้นแต่ละภูมิก็มี แต่ถ้าถึง

ธรรมถึงที่สุดของใจ ความสงบอย่างนี้ไม่มีสิ่งใดเข้าไปกระเทือน สิ่งที่กระเทือนมันก็เหมือนกับบ้าน เราจะทำสิ่งใดก็เข้ามาถึงตัวบ้านนั้น ถึงตัวบ้านนั้นเท่านั้น นี่ชั้น ๕ ธาตุชั้นนี้มันก็เหมือนกับตัวเปลือกนอก แต่ตัวจิตนี้เข้าถึงไม่ได้อีกแล้ว

เวลาพระโมคคัลลานะให้เขาทุบจนตาย แล้วยังไม่ได้ลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บ้านใน ร่างกายธาตุชั้นนี้บ้าน โจรเขาทุบจนแหลกหมดเห็นไหมแต่ไม่ถึงหัวใจเลย ถ้าเราโดนทุบ โดนทำลายบาดแผลขนาดนั้นเราจะทำความสงบของใจได้ไหม เราไม่เจ็บปวดหรือ เขาทุบจนแหลก ร่างกายนี้แหลกหมดเลย ตาย พอโจรเขากลับแล้ว เอาใจนี้รวบรวมด้วยฤทธิ์ ให้ร่างกายนี้กลับมาเป็นปกติ แล้วก็ไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าจะปรินิพพาน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “แล้วแต่สมควรแก่เวลาของเธอเกิด” เห็นไหม ไม่รู้ไว้ ไม่ส่งเสริม เพราะการรู้และการส่งเสริมนี้มันเป็นเรื่องของโลกใจ แต่ถ้าตามสมควรแก่เวลาคือ สัจจะความจริงใจ พระโมคคัลลานะหะกลับมาที่เดิม คลายฤทธิ์ออก ร่างกายนั้นเป็นอย่างเก่าคือ โดนทำลายและไปหมดเลย จะมีอะไรกระทบก็แล้วแต่ จะเข้าได้แค่ชั้น ๕ แค่นั้นเท่านั้น หัวใจนี้เป็นสภาวะธรรม

มนุษย์สมควรแก่ธรรม มนุษย์เป็นผู้สร้างธรรม แล้วธรรมนั้นก็จะเป็สมบัติของมนุษย์คนนั้น เหวี่ยง